Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 60. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 6-го БЕРЕЗНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 60. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 6, 1953. VOL. LXI

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ТУРБУЄТЬСЯ ДОЛЕЮ НАРОДУ СССР

НЕСПОДІВАНА КОНФЕРЕНЦІЯ ІДЕНА В БІЛОМУ ДОМІ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер прийняв до відома вістку про смертну недугу совєтського диктатора висловом переконання, що російський нарід як цілість, так як американський, хоче жити „в дружнім і мирнім світі". Президент саме був на засіданні Краєвої Ради Безпеки, коли була складена заява приязни для російського народу з нагоди смертної недуги Сталіна такого змісту:

„У цьому історичному моменті, коли маси росіян глибоко стурбовані з'причини недуги совєтського володаря, думки Америки линуть до всього народу СССР — як мужчин так і жінок; як хлопців так і дівчат — по селах, містах, сільських господарствах і заводах їхньої батьківщини.

„Вони діти того самого Бога, що є батьком народів по всіх усюдах. Як усі народи, так і російський, поділяють наше бажання жити в приязнім і вільнім світі.

„Без огляду на особи, що становлять уряд, молитва наша, як американців іде дальше за те, щоб Всемогучий Бог тримав в своїй опіці нарід цієї велетенської країни і в своїй мудрості, дав йому нагоду провести своє життя в такому світі, в якому всі мужчини й жінки й діти живуть у мирі й дружбі".

Президент дістав вістку про недугу Сталіна в середу в год. 6 ранку і негайно закликав персонал Білого Дому до праці. Плянувачі політики були при своїй бюрках вже в 7 годині ранку. Коло год. 7:30 він зустрів Аллана В. Доллеса, директора Центральної Розвідчої Агенції. В год. 10 перед полуднем президент пішов на конференцію Краєвої Ради Безпеки. Ця рада збирається звичайно кожної середи. Заки він пішов на нараду, він коротко розмовляв з секретарем стейту Джаном Фостером Доллесом. Пресовий секретар Джеймс К. Гаґерті виявив, що ген. Айзенгавер порозумівся теж з головою американської делеґації до Об'єднаних Націй Генрі Каботом Лоджем.

Хоч публічна увага звернена на стан здоров'я Сталіна, то — як довідується дипломатичний кореспондент „Н. И. Таймс-у" Джеймс Рестон, уряд Злучених Держав присвячує пильну увагу на слідження положення в комуністичному Китаї, Польщі, Чехословаччині й ін. підсовєтських країнах на випадок смерти Сталіна. Мабуть, у зв'язку з цим секретар стейту Доллес прибув до Білого Дому в середу ввечір разом з британським мін. закордонних справ Антоні Іденом на несподівану конференцію, що тривала 55 мінут. Коли після того часу Доллес відійшов, президент дальше розмовляв з Іденом коло 30 мінут. Іден мав відвідати президента щойно в п'ятницю, тому несподівана конференція в Білому Домі негайно після його приїзду до столиці, викликала загальне зацікавлення.

Краєве Товариство Вирібників за заборону всекраєвих страйків

Вашингтон. — Перед комісією освіти й праці Палати Репрезентантів складав свідчення Джордж Армстронґ як знавець промислових відносин, іменем найбільшої організації промислових підприємців, тобто Краєвого Товариства Вирібників. У справі зміни закону Тефта-Гартлі. Він ствердив від імені підприємців, що цей закон це „важливий поступ в заохоті до збірних переговорів", одначе він вимагає, щоб Конґрес ухвалив заборону страйку на краєві розміри, як теж і заборону локавту на таку саму скалю. За те домагається дальшої охорони для підприємців таким способом, щоб заборонити примусове організування робітничих юній, як загалом всякий юнійний примус.

Хочуть керувати вуличний рух в Ню Йорку при допомозі радія

Вашингтон. — Місто Ню Йорк звернулося до федеральної комісії комунукацій за дозвіл використати хвилі радієвої станції WNYC для пересилання сиґналів вуличного руху, тобто до зміни червоних і зелених світел на перехрестях вулиць. Якщо б завести таку зміну, тоді можна б заощадити пів мільйона долярів у міськім річнім бюджеті й удосконалити теперішню методу головно в хмарні дні, як сказано в проханні. Це можна зробити через висилання спеціяльних знаків до електронічних приладів, що контролюють тисячі міських вуличних лямп і слухачі радія зовсім цього не замітили б. — Теперішні знаки для зміни світел на перехрестях вулиць висилається зі 152,000 контрольних місць, які охоплюють 5,847 миль вулиць, площ і переїздів.

ГЕН. ВАН ФЛІТ ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ДО 36 МІСЯЦІВ

Вашингтон. — Ген. Джеймс Ван Фліт, який повернувся щойно з поля боїв у Кореї, був покликаний на свідка перед комісією збройних сил Палати Репрезентантів і там виявив думку, що тільки перемога може дати певну розв'язку на довготривалий конфлікт на Далекому Сході. Щоб це осягнути, генерал дораджує розбудову більшої військової сили Об'єднаних Націй, реорганізацію системи чергування військових відділів і продовження військової служби з 24 до 36 місяців. Після того він явився ще на переслуханні перед комісією закордонних справ Палати Репрезентантів і там заявив, що змагання до офензиви О. Н. в Кореї повинно бути підтримане. Голова цієї комісії, конґресмен Роберт Б. Чіперфілд, оголосив опісля комунікат з цього свідчення, в якому сказано: „Коротка боєва лінія, яку могли б корейці втримати після перемоги за підтримкою і під доглядом Злучених Держав і Об'єднаних Націй, може уможливити відтягнення американських боєвих сил у більшій кількості. Зв'язуючи положення в Кореї з положенням у Совєтах, ген. Ван Фліт ствердив, що совєтська допомога північно-корейським боєвим силам приневолює Совєти зменшити свій натиск на Европу й інші критичні обшири. З другого боку генерал ствердив, що під теперішню пору Совєти не мають на думці запускатися в гарячу війну".

АГОНІЯ СТАЛІНА ЗАЙМАЄ ПЕРШЕ МІСЦЕ В ПОДІЯХ СВІТУ

Ввесь світ з найбільшою увагою слідкує за повідомленнями з Москви відносно хвороби Сталіна, у зв'язку з якою кружляють найрізнородніші поголоски і здогади, зокрема щодо можливого наступника на червоному престолі та евентуальних наслідків смерти диктатора, яку вважається за неминучу, якщо вона ще не наступила. В столицях поодиноких країн відбуваються наради урядів, які намагаються розглянути всі ці можливості і комплікації, які можуть виникнути після смерти Сталіна, та відповідно до них приготовитись. Деякі уряди висловили свої співчуття місцевим совєтським амбасадам. Думки щодо можливостей дальшого розвитку досить поділені і зводяться до таких трьох можливостей: — 1) Сталін вже за життя і притомности приготовив Кремль на евентуальність його смерти, так що в перебранні влади ані в політиці не буде більших потрясень; 2) Негайно після смерти Сталіна, або в короткому часі після неї почнеться між іншими кремлівськими вождями боротьба за верховну владу, що може закінчитися революцією; 3) поневолені народи і сателітські країни готові скористати з нагоди та почати бунти і повстання проти Москви і своїх домашніх комуністів.

Криза з нагоди президентської резолюції в Конґресі

Вашингтон. — Криза у стосунках між Білим Домом і Конґресом доходить до пункту, в якому її треба полагодити, щоб недопустити до довшої непевности в справі резолюції президента Айзенгавера, для натаврування російського уряду за його поламання таємних договорів в Ялті й Потсдамі, щоб поневолити вільні народи. Так як тепер справи стоять, адміністрація не хоче робити натиску на Конґрес, а республіканські с е н а т о р и теж не хочуть посувати цієї справи вперед. Деякі дорадники вказують, що теперішня хвиля не надається на поспіх з уваги на положення в Совєтах. Демократичні сенатори, як кажуть, вислали повідомлення до Білого Дому і департаменту стейту, що вони будуть почуватися ніяково, на випадок, коли адміністрація публічно не заявить свого спротиву проти змагань групи Тефта змінити напрям резолюції через ухвалення окремого додатку.

Розмови з Іденом про покращання економічних і політичних справ некомуністичного світу

Вашингтон. — Антоні Іден, міністер закордонних справ Британії відбув нараду, — що за нею слідуватимуть інші наради, — з канцлером скарбу ЗДА Батлером. З тієї нагоди А. Іден заявив, що британська делеґація поінформує Р. Батлера про висліди конференції міністрів Британської Спільноти Народів. Головна ж справа задля якої до ЗДА прибула делеґація з Британії представлена президентові Айзенгаверові в справозданні з нагоди розмов британської делеґації в державному департаменті державним секр. Доллесом, секретарем скарбу, Дж. Гомфрі й керівником Взаємної Безпеки Г. Стассеном. Справоздання пропонує різні торговельні полегші й догідніші для вільного світу умови платности. Про це зокрема ширше сказано в рапорті прилюдної дорадчої комісії при Взаємній Безпеці, де підкреслено, що зусилля американської закордонної політики знаходяться в небезпеці з огляду на економічні трудноші вільного світу і що необхідно побільшити ввіз до ЗДА на протязі трьох-п'яти років з 700,000,000 до 1,000,000,000 долярів, що посилить приплив доляра закордон. Про перевагу економічно - фінансових заінтересувань в нарадах державних мужів свідчить й коротке повідомлення, видане після сільної наради. Повідомлення пригадує, що нарада прем'єр-міністрів Британського Коммонвелту, що відбулась в Лондоні при кінці минулого раку, схвалила, що спільнота народів працюватиме для посилення торговельних зносин з усім вільним світом. Тоді ж конференція прем'єрів накреслила необхідність стримати інфляцію в каїнах спільноти, посилити їхній розвиток міжнародньої торгівлі.

Можливий зріст впливів Мао Це-тунґа

Нюйоркський часопис „Ню Йорк Геральд Трибюн" приносить у вчорашньому числі міркування свого кореспондента з Вашинґтону, що відбиває різні припущення, які курсують в столиці, у зв'язку з можливістю смерти сов. диктатора Сталіна. Існує припущення, що перша доба нової влади в Кремлі буде позначена відпруженням на зовнішньому відтинку, для того, — щоб закріпити становище в країні. Проте якихнебудь змін в дотеперішній закордонній політиці Москви сподіватися не належить. Зате можливе посилення значення неросійських комуністів, у першу чергу китайського диктатора Мао Це-тунґа, що його називають „комуністом, число два". Китайський диктатор, після смерти Сталіна, може відчути зріст значення своєї особи й може намагатися керувати поширенням комунізму в Азії більш самостійно. — За останні роки його могутність настільки зросла, що він може вважати себе провідником не тільки комуністичного Китаю, але й усієї східньої Азії, про що не міг мріяти за життя вождя світового комунізму — диктатора Сталіна.

КОРОТКІ ВІСТІ

● **30-річчя свого членства** в Палаті Репрезентантів відсвяткував нюйоркський конґресмен Емануїл Селлер. Йому склали побажання республіканці й демократи.

● **Заморожені індики**, присилані „пакерами" з різні, важуть більше ніж звичайне індиче м'ясо. Федеральна влада каже, що це приносить пересічно одного доляра заробітку більше.

● **Продав парцелі на фармі**, на які не мав табулярної власности (без „діду") фармер Ел Ранчо Адолфус з Іст Вентон у Пенсилвенії. Його арештувала поліція в Ню Йорку.

● **Перше травня** Краєвим Днем Здоров'я Дитини проголосив президент Айзенгавер. У проклямації сказано, щоб організації й одиниці подбали за освідомлення населення про потребу плекання здоров'я дитини.

● **Про расові відносини** в Бразилії видана велика книга Виховної, Наукової і Культурної Організації Об'єднаних Націй. Книга опрацьована сполученими зусиллями учених обох країн.

● **Америка погодилась** заплатити урядові Південної Кореї 85,800,000 долярів для вирівняння рахунку за корейські гроші і послуги, віддані американським військам.

● **З днем 1-го квітня** англійці зможуть купувати стільки сметани, скільки захочуть, бо уряд рішив скасувати всі дотеперішні обмеження в продажі того смачного продукту.

● **Південно африканський** прем'єр Малон проголосив, що вибори 15. квітня вирішать, чи уряд має за собою більшість населення, яке схвалює його расову політику.

● **Юґославські урядові кола** повідомляють, що багато справ, які досі вирішувалися адміністраційним шляхом, від тепер будуть вирішуватися судом. Ця „лібералізація" не матиме більшого значення, бо суддями в Юґославії і далі є ляіки, а не правники судді.

● **В Москві М. К. Кортисв** зайшов до фабрики пожежних машин та вкрав звідтам пожежну машину і завіз її до містечка Бабушкін, де її продав. Так пише про це московська „Правда".

ХВОРОБА СТАЛІНА ПОГІРШИЛАСЯ; КРУЖЛЯЮТЬ ПОГОЛОСКИ ПРО ЙОГО СМЕРТЬ

МОЖЛИВІ НАСТУПНИКИ СТАЛІНА

Георгій М. Маленков — Вячеслав М. Молотов

Лондон, 5. березня. — Сьогодні вранці радіо з Москви повідомило, що важка хвороба Сталіна знову погіршилась та що в ній наступили нові комплікації. В першому лікарському бюлетені, проголошеному вчора рано, сказано, що в неділю 1-го березня в ночі Сталін дістав кровотечу мозку, в наслідок чого його правий бік спаралізований, — він стратив мову і притомність, його віддих і пульс дуже нереґулярні. В новому лікарському бюлетені сказано, що в останньому в Сталіна розвинулась ще артеріосклероза, що ще більше скомплікувало його недугу. В бюлетені сказано, що живчик Сталіна б'є тепер нереґулярно від 108 до 116 разів та що він має 38,6 ступнів Цельзія гарячки та що він все це непритомний. З багатьох інших джерел повідомляють, що Сталін вже правдоподібно вмер та що інші комуністичні володарі в Кремлі тільки затають його смерть, щоб сконсолідувати контролю положення. Згідно з повідомленням з Москви, найвидатніші совєтські лікарі, під безпосереднім наглядом Центрального Комітету Комуністичної партії, намагаються рятувати життя диктатора. По вкритих снігом вулицях Москви — збираються біля газетних кіосків великі маси народу, очікуючи нових повідомлень про дальший розвиток в хворобі Сталіна. Американські кореспонденти твердять, що населення Москви прийняло вістку про хворобу Сталіна з великим смутком, на що вказували б навіть заплакані обличчя. Тимчасом патріярх Алєксєй видав проклямацію, — закликаючи всіх росіян молитися за здоров'я Сталіна. В головній катедрі Москви патріярх Алєксєй сам відправив Богослуження, під час якого катедра, подібно, як і всі інші церкви в Москві, була виповнена людьми. Московські газети на перших сторінках подали повідомлення про хворобу Сталіна, а радіовисильні постійно повторюють останній бюлетень лікарів. Перший коментар на тему хвороби Сталіна дала партійна „Правда", заявляючи, що хвороба диктатора не матиме впливу на совєтську політику та не означатиме жадних змін в ній.

Маленков на першому місці в здогадах про кандидати на наступника Сталіна

В міжнародних дипломатичних і політичних колах вважають заступника Сталіна в Центральному Комітеті Комуністичної партії Ґеорґія Маленкова першим кандидатом на наступника Сталіна після його смерти. Між іншими кандидатами називається Сталінового заступника в уряді — Вячеслава Молотова та маршала Булґаніна. Ці три найближчі „соратники" Сталіна мали вже тепер створити директорію, що керує державними і партійними справами. Теж видвигається можливість — що Маленков дістане спадщину Сталіна в партії та стане її першим генеральним секретарем, а Молотов дістане спадщину Сталіна в уряді та стане його прем'єром. Сталін своєю особою об'єднував найвищі пости в партії і уряді. Якщо б тепер наступив поділ цієї влади між Маленковим і Молотовим, то це могло б швидко призвести до ривалізації та боротьби на такий сам лад, як вона свого часу велася між Сталіном і Троцьким. Все це є тільки здогади і не мають ще жадного офіціяльного потвердження.

Недуга Сталіна викликала зворушення в О.Н.

Об'єднані Нації, Н. И. — Вістка про поважну недугу Сталіна викликала сильне зворушення між делеґатами до ОН. Президент ОН Лестер Б. Пірсон вислав співчуття на руки постійного совєтського делеґата до ОН Зоріна. Генералісімус Рафаель Л. Трухільйо з Домініканської Республіки заявив: „Сталінова смерть виб'є годину перемоги для вільного світу. День його похоронів буде важливим для всіх тих, що обороняють чотири свободи". Представник Національного Китаю д-р. Т. Ф. Ціянг заявив, що „дух Сталіна буде ще сильніше діяти як його фізична присутність між людьми". Індійський представник В. К. Крішма Менон, який був індійським амбасадором до Москви в роках 1947 до 1949, висловив свій жаль з приводу недуги Сталіна. Всі представники в ОН цікавляться тим, хто буде наслідником Сталіна, та який це матиме вплив на мир чи війну в світі.

Американські комуністи висилають співчуття Кремлеві

Ню Йорк. — Краєвий комітет Комуністичної Партії Злучених Держав вислав вислови „найглибшого жалю" комуністичній партії в Москві з приводу недуги вождя Йосипа Вісаріоновича Сталіна. Телеграму підписав краєвий голова партії Вільям З. Фостер і секретарка Елисавета Ґорлі Флін. Фостер находиться в стані обвинувачення за змову на насильне скинення а м е р и к анського уряду разом з одинадцятьма іншими провідними комуністами, одначе з причин серцевої недуги він був звільнений від появи в суді. Флін була засуджена разом з іншими провідниками на п'ять років тюрми. У телеграмі сказано, що пораження Сталіна „це трагедія всього демократичного людства".

Смерть Сталіна може сповільнити оборону Европи

Бонн, Німеччина. — Поступ в озброєнні Европи може бути стриманий або сповільнений з приводу довшої недуги або смерти Сталіна. Тепер знову піднесуть голови ті чинники в Франції і Німеччині, які вірять, що з Совєтами можна договоритися. Вони твердитимуть, що Совєти будуть зайняті боротьбою за наслідя після Сталіна, і небезпека совєтського наїзду на Европу зменшиться. Так уже заявляють німецькі соціялісти, і їх пресовий шеф Фріц Гайне твердить, що Европа матиме „хвилину віддиху" для розбудови своєї оборони. Провідник німецьких соціялістів Еріх Олленгавер заявив, що західні союзники повинні почати розмови про об'єднання Німеччини з наслідником Сталіна. Пані Гелена Вессельс, голова невтрального руху між німцями, каже, що президент Айзенгавер повинен почати розмови з наступником Сталіна. Ті голоси можуть послабити той натиск секретаря стейту Джана Фостера Доллеса, який змушував Европу приспішити ратифікацію мирових договорів, та включити Німеччину до европейських оборонних зусиль.

Зниження митної тарифи не пошкодить американському робітництву

Вашингтон. — Комісія, що представляє керівні кола підприємців, робітників і фармерів, як демократів так і республіканців, склала президентові звіт з своїх змагань для складення програми обниження митних оплат на товари, імпортовані з закордону. Комісія доводить, що на підставі її програми можна б збільшити ввіз закордонних виробів і дати спроможність заробити більйон долярів річно закордонним підприємцям, при чому американські робітники не багато втратили б, бо тільки 60,000 — 90,000 робітників втратило б працю з цієї нагоди.

Лікарі вважають стан Сталіна за безвиглядний

Після проголошення лікарського бюлетеню з Москви про характер хвороби Сталіна, ціла низка видатних лікарів у вільному світі забрали на цю тему голос, однодушно потверджуючи, що з такої хвороби майже немає виглядів на видужання. Один спеціяліст хвороби мозку в Колумбійському Пресвитерському шпиталю в Ню Йорку вияснює цю хворобу в той спосіб: кровотеча мозку постає тоді, як жила, що постачає кров для мозку, тріскає під напором крови і кров заливає мозок. Такі випадки є звичайно смертельні, хоч смерть рідко коли наступає в перших 24 годинах. Найчастіше — смерть приходить в таких випадках в дальших п'ятьох днях, але трапляється, що хворий може ще жити кілька тижнів. Якщо хворий видержить три тижні, тоді існують ще досить добрі можливості на видужання, хоч це тільки дуже рідко трапляється. Повідомлення про втрату мови і параліч правого боку свідчили б про те, що кровотеча наступила в лівій частині мозку.

„Вмирає переслідувач релігії"

Рим. — Ватикан почув вістку про агонію совєтського диктатора безпосередньо з Москви. Цю вістку передав Папі монсіньйор Джіованні Баттіста Монтіні, один з державних підсекретарів. Після того Папа молився за російський нарід. На тему самої хвороби Сталіна не проголошено у Ватикані жадних офіціяльних коментарів, але один з високо поставлених церковних достойників сказав таке: „Один з найбільших переслідувачів К а т о л ицької Церкви та релігії взагалі від часів народження Христа тепер умирає. Великий атеїст та людина, відповідальна за найбільш злочинні переслідування, що спричинили смерть десяток тисяч людей в цілому світі, дійшла до кінця свого безплідного життя та мусить розрахуватися перед Всемогучим за свої вчинки. — Не можна відчувати нічого іншого, як тільки глибоке співчуття до людини, яка мусить стати перед судом Божим під гнітучим тягарем такої жахливої провини."

Круп продає свої сталеві, залізні та вугільні володіння

Бонн, Німеччина. — Найвища Союзна Комісія в Німеччині перестане контролювати Крупові сталеві, залізні та вугільні володіння, бо їхній власник Альфред Круп фон Болен і Гальбах згодився їх продати та не буде вести жадного підприємства в цих ділянках продукції. Німецький уряд має дбати про те, щоб ці ділянки Крупової продукції були зорганізовані як незалежні концерни. Вартість цих підприємств виносить коло 200,000,000 німецьких марок ($47,620,000) в акціях та коло 100,000,000 нім. марок у вартісних паперах, яких власники не мають права голосування. Але Альфред Круп залишиться і далі одним із найбагатших німецьких промисловців, бо він власник багатьох ділянок німецької продукції, в тому корабельного будівництва.

ПІСЛЯ УСПОКОЄННЯ ВІДНОВЛЕНО НАФТОВІ ПЕРЕГОВОРИ В ІРАНІ

Тегеран, Іран. — Після чотироденних заворушень у столиці Ірану відновили нафтові переговори, і американський амбасадор Лой В. Гендерсон розмовляв понад дві години з прем'єром Моссадеком про „різні вигляди нафтової кризи". Гадають, що прем'єр Моссадек дасть свою відповідь на англійську пропозицію з 20 лютого через тиждень, коли збільшиться сила його впливу в Ірані. На вулицях столиці панує спокій, тільки військо хоронить помешкання Моссадека. Жінка іранського шаха, королева Сорайя виїздить закордон для порятування здоров'я, але сам шах залишається в Тегерані, бо його брат, що мав би був його заступати, князь Абдул Ріца виїхав 4 березня до Індії. Прем'єр наказав закрити чотири опозиційні часописи, в тому і комуністичний часопис. Цей останній закрито тому, що він виступав проти шаха, а інші за те, що підбурювали народ до заворушень.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered an Second Class mail Mater at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 auhtorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з суботи (з анґлійською частиною):		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ФАЛШИВИЙ ОБРАЗ

Можна жити навіть довго в Америці, а то й тут родитись, а не знати, яка це країна, який її дух та які її ідеали. Бо повторювання загально відомих фраз про американську силу та демократію, не є чейже відчуванням, чим американський нарід живе і до чого змагає. Знов добачувати в Америці тільки „доляр" і глядіти на неї тільки з матеріялістичного боку є так само помилковим, як судити справжнє американське життя по тім, що бачимо в кінотеатрах, чи в багатьох п'єсах, що їх виставляють на Бродвею в Ню Йорку. Але факт, що по таких зразках судять Америку в Европі й Азії.

З'єдинені Держави стали тепер у проводі вільного світу. Тому проблема, щоб всюди в світі, а зокрема в Европі, пізнали правдиву Америку, стала дуже важливою. На це натякає літературний критик Е. Кренкшо, обговорюючи книжку, яка щойно появилась в перекладі з німецької мови, а яку написав німецький літун Гайнріх фон Айнзідель, внук Бісмарка, що попав був під Сталінградом, в 1942 році, в совєтську неволю, маючи 21 років. Між іншим він сам знищив, як літун-бойовик 35 совєтських літаків. Книжка має заголовок: „Я приєднався до росіян".

Фон Айнзідель перемінився в Совєтах з завзятого й фанатичного націста на такого самого завзятого комуніста. Його щоденник, що охоплює три роки, є — як підкреслює критика — надзвичайно чесною, а одночасно й розторощуючою аналізою совєтського режиму. Фон Айнзідель усе прощав Сталінові, але заломився у своїм комуністичнім фанатизмі через корупцію, що є в основі комунізму. Він шукає тепер нових шляхів. Куди ж йому звернутись? В бік Америки? Ніяк, як бачити Америку такою, якою її бачать в Европі. Він питає себе: „Чи Америка є тою будуччиною, за яку варт змагатись? Чи погоня за доляром, конвейєр, хмародери, сенсаційні злочини, джезова манія не здеморалізували світ ще більше і повернули людину в масову креатуру ніж це могла зробити колективістична диктатура партії, як соціялістичний ідеал? Де є величні осяги Америки, що виправдували б в її нутрі багатства пануючих кляс?"

Так говорять, на жаль, пише Кренкшо, всюди в Европі про Америку і „це дивує і болить добрих американців". Корінь цього: фалшиве розуміння Америки. Тому теж конечно треба „всім американцям виправити цей фалшивий образ".

Тільки не думаймо, що нове покоління бачить тільки Америку в кривому дзеркалі. Бо от розчарований в тоталітаризмі, що „не допускає об'єктивної правди", англійський письменник Джордж Орвелл, якого вибір творів теж тепер появився на книжковому ринку („Такі, такі були радощі") пише про своїх рідних консерватистів таке: „Чи британська правляча кляса зла, чи тільки дурна, це одно з найтяжчих питань".

Не можна сказати, щоб в Америці не знали, що думають про американців в Европі, чи в світі. От недавно була в пресі гостра критика американських посольств, що не стараються пізнавати духа чужих країн та бути в тісному зв'язку з їх населенням, не даючи йому власним прикладом набрати доброго переконання про американський нарід. Для направи лиха почав виходити тепер на чотирьох мовах навіть спеціяльний журнал („Перспективс"), щоб переконати европейців (як пише проф. В. Дж. Нюмен), що „Америка не є варварським Римом, як Галивуд та комуністи намагаються нас представляти", та що „також і Америка має своїх поетів, письменників, малярів, музик, філософів і науковців, критиків і архітектів, що є першорядними талантами".

Але питання, чи і тих 52 інтелектуали, що належать до редакційної колеґії цього журналу як дорадники, зможуть перемінити думку Европи про Америку та американців. Таке питання ставить сам проф. В. Дж. Нюмен, добре розуміючи, що якраз інтелектуали останньої доби багато завинили, що світ не бачить нині Америки в правдивому світлі.

УКРАЇНА В КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ

Від деякого часу в рекорді (протоколі) Конґресу З'єдинених Держав щораз частіше зустрічається згадки про Україну, українські терпіння під совєтським пануванням та українську боротьбу за волю.

Перед кількома днями ми подали вістку про відмічення в Конґресовому Рекорді кількох українських резолюцій, ухвалених українськими зібраннями з нагоди недавніх святкувань роковин самостійности і соборности Української Народної Республіки, як теж втягнення до рекорду промови голови УКК проф. Добрянського, виголошеної ще на П'ятому Конґресі Американських Українців в липні м. р. Від того часу знову зустрічаємо цілу низку згадок про Україну та українські справи в цьому важливому державному документі.

Для прикладу згадати б тільки про рекорд з 27-го лютого. Там подані насамперед дебати в справі резолюції сенатора Вайлі та групи інших сенаторів, метою якої є зобов'язати президента Айзенгавера, щоб він доручив видвигнути в Об'єднаних Націях справу національного переслідування в Совєтському Союзі. Під час дебат кілька разів згадується про Україну та окремо підкреслюється совєтські репресії та переслідування проти українців.

Крім сенатора Вайлі на цю тему забирали слово теж інші сенатори, а сенатор Доґлес м. і. сказав: „На півдні Совєтського Союзу є країна Україна, в якій величезний відсоток населення вважає себе не за росіянів, але за українців. Росіяни від багатьох років переслідують український націоналізм та українську релігію, застосовуючи масові ув'язнення та масові депортації".

Після довших дебат Сенат, як це виходить з рекорду, прийняв резолюцію, якою закликається президента З'єдинених Держав „поробити відповідні заходи для протесту, зокрема в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй" проти національних переслідувань в Совєтському Союзі. У вияснениях до резолюції окремо згадано Україну, Польщу та Балтійські країни, як найбільші жертви совєтських переслідувань.

В тому самому протоколі зустрічаємо ще й повний текст резолюції із святкувань роковин української незалежности й соборности в Дітройті. Резолюцію вніс сенатор Ферґусон, попередивши її своїми заввагами про насильне знищення української державности російським імперіялізмом.

Акція, щоб втягнути до протоколу Конґресу якнайбільше матеріялів про Україну має першорядне значення. УККомітет докладає багато зусиль, щоб ці можливості ширення правди про Україну максимально використати. Про це повинні дбати теж провідники нашого громадського життя на місцях, звертаючись в подібних справах до своїх конґресменів і сенаторів.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

(Як учений і громадський діяч)

Лондон. — В неділю, 22 лютого, відділ „Об'єднання" в Лондоні влаштував реферат ред. Михайла Добрянського на в заголовку названу тему. Реферат подав слухачам образ життя і наукової праці покійного українського полігістора та його заслуги для української і світової науки. Як історик України, Грушевський подав українському народові необхідну зброю в боротьбі за волю: він зруйнував тенденційні, навіяні політикою царського імперіялізму історичні леґенди, мовляв, Московщина — це безпосереднє продовження Київської України-Руси. Грушевський подав історію українського народу як окремої нації з великим минулим, а не як додаток до історії Московщини або Польщі. Високо оцінив докладчик теж працю Грушевського на полі історії української літератури, соціології, етнографії та інших споріднених наук.

В оцінці громадської діяльности Грушевського п. Добрянський показав його головним чином в добі Української Центральної Ради та після руїни української державности, коли історик опинився на еміґрації а потім вернувся на Україну для продовження наукової праці. Ред. Добрянський поставив тезу, що поворот Грушевського на Україну своїми науковими досягненнями до р. 1930 переважив національно-політичні наслідки його рішення йти на компроміс з окупаційною російською владою.

В оцінці наукової праці Грушевського присутні на рефераті погодилися з висновками прелеґента. Щодо його погляду на політичну діяльність великого українського ученого, то тут присутні подали свої завваги. На цій підставі розвинулася жвава дискусія. Одні — люди молодого віку, які знали про діяльність Грушевського головно з преси, „рубали з плеча", даючи остаточний і рішучий „присуд" на Грушевського.

В дискусії взяв, між іншим, участь також член Української Центральної Ради та Українського Трудового Конґресу, проф. Панас Феденко. Він поділився споминами про свої зустрічі з Грушевським в добі Української Революції і дав оцінку Грушевському як політикові. Підкреслив, що наукова діяльність Грушевського все йшла в парі з його громадською працею та висловив своє переконання, що в 19 і 20 століттях ніодна нація не дала історика такої міри, як пок. М. Грушевський. Для розвитку великих істориків Англії (Меколей), Німеччини (Моммзен, Дельбрюк і ін.), Франції (Т'єррі, Сеньобос) і ін. працювали цілі покоління учених по університетах цих країн, які підготували матеріял для їх досягнень.

Грушевському довелося зробити все **майже самому.** Він і збирав матеріяли по архівах і мусів наново критично оцінити його, відсіяти зерно від полови. Зробив він це все з великим успіхом. Проф. Феденко зазначив як причину малої популярности праць Грушевського в українськім громадянстві — їх тяжкий стиль. Грушевський міг писати й легким стилем, але не мав часу для того, щоб обробити свої твори, подати їх у формі доступній для широкого кола читачів.

В оцінці громадської діяльности Грушевського п. Феденко не погодився з висновками п. Добрянського. Він однак вияснив **історичне тло,** на якому розвинулася політична діяльність Грушевського в час боротьби за українську державність, від революції 1917 року. Селянська нація — Україна — виступила з своїми домаганнями автономії. Однак Грушевський уже в березні 1917 року писав, що „прапор самостійної України стоїть". Як голова Української Центральної Ради Грушевський виконав **історичні заслуги** для України.

Однак події після проголошення IV Універсалу потрясли глибоко Грушевського і деяких інших українських діячів. Більша частина робітництва Києва була збольшевичена; теж українські полки, створені для боротьби проти російського імперіялізму, відмовлялися битися за „буржуазну Центральну Раду".

Противники України пробують це використати проти українського національного руху, мовляв, „українці не хотіли незалежности". Але на це можна відповісти, що в разі наступу совєтських армій **більшість робітництва Парижу,** столиці старої державної нації, **привітали б росіян як „визвольників"** і **саботувала б оборону країни.**

Грушевський бачив, як режим Скоропадського викликав в українськім народі нову орієнтацію на Москву Леніна. Він, великий український патріот, шукав способу, **ідеї, яка могла б підрізати коріння большевицької російської пропаґанди в українському народі.** Відсіль його плян українського „радянства". Мовляв, під прапором „радянської України" український народ буде битися проти російського большевицького імперіялізму . . .

Однак Трудовий Конґрес у Києві, в січні 1919 р., відкинув радянську теорію і ухвалив, що Україна має лишатися **демократичною республікою.**

Проф. Феденко зазначив, що виїзд Винниченка і Грушевського за кордон в рішальні місяці української боротьби за державність в 1919 році були **на шкоду** Україні, бо діячі мали авторитет в народі.

Знов поворот Грушевського в Київ р. 1924 був тяжкою **політичною помилкою.** Грушевський повірив у тривалість „українізації" України під комуністичною диктатурою і, покинувши політичну діяльність, хотів віддати свої сили для науки. Досягнення його в Україні для науки були дуже великі. Але Москва знищила і українських науковців, яких виховав Грушевський і самого історика.

Поворот Грушевського в Україну дав також іншим приклад для добровільної репатріяції. В світі поворот Грушевського зробив невигідне для України враження: мовляв, українці не тверді в своїх домаганнях повної самостійности від Москви.

Проф. Феденко закликав теж українців до об'єктивної оцінки минувшини України і її діячів.

К.

Федір Дудко

ШКІДЛИВА БАЛАКАНИНА

Пригадуємо собі, як, живучи ще в Европі, ми були безмежно здивовані одним фактом із американського життя. А цим фактом було сенсаційне повідомлення кореспондента великої американської газети містера N. (десь у році 1947 чи 1948) про те, що середземноморська американська фльота має на своєму покладі атомову бомбу.

— Як? — здивувались ми. — Таж це — ніщо інше, як зрада воєнної тайни! І Америка толерує це?

А як карався злочин викрадення чи розголошення воєнної тайни в Европі (навіть у таких найдемократичніших державах, як Швайцарія), усі ми дуже добре знали: неминучий воєнний суд і невідклична кара розстрілу упродовж 24 годин по вироку.

Минув тиждень і ми, здивовані европейці, вичитуємо з американської преси другу чудасію. А саме: головний штаб американської армії заявляє, що реляції кореспондента такої-то газети містера N. розходяться з фактичним станом речей: середземноморська американська ескадра на своєму покладі атомової бомби не має.

— Що? Містера N. не поставили під суд і не розстріляли? Та ще й роблять спростування в такій делікатній формі, немов би справа йшла не про воєнну тайну, а про зовсім невинну, маловажну річ! Дивні діла Твої, Господи!

А ще за тиждень ми були втретє безмежно здивовані: містер N. у своїй газеті заявив, що, не зважаючи на спростування штабу, він **твердить,** що атомові бомби на покладі середземноморської американської фльоти **таки є.**

Ми наводимо один лише цей приклад застращаючої кожного европейця свободи американського слова, яка (як у даному випадку) є вже, на наш погляд, не свободою преси, а, ми б сказали, повною розперізаністю і неповздержливістю людського язика, який, іґноруючи всякі вимоги чи навіть закони розумної дискреції, має на цілі бомбастичними сенсаціями задовольнити примітивні вимоги вуличної цікавости. Що це йде врозріз із інтересами держави — про це газетяреві у високій мірі байдуже. Головне — видобути всякими способами тайну і потім, кинувши її в голодну на дешеві сенсації вуличну юрбу, дістати за це відповідний гонорар.

Ця гонитва американської преси за сенсаціями завжди була предметом великого подиву і деякого призирливого ставлення до неї культурного европейця, що завжди вмів відрізнити вуличну балаканину від справді цікавої і цінної новини.

(Закінчення на стор. 3)

Степан Женецький

ЗА СТИЛЬ НАШИХ ІМПРЕЗ

В „Свободі" за минулий рік надруковано кілька статтей, в яких обговорювано мистецький рівень наших імпрез, в першу чергу по великих центрах, тобто наших репрезентаційних імпрез, а підписаний заторкнув це саме питання щодо наших імпрез на провінціях. В статтях виявлено велику турботу про наше культурне життя, нашу культурну творчість, наш культурний себевияв на американській землі. На наших бо імпрезах часто бувають визначні одиниці з американського політичного й духового життя. Вже з цього боку треба нам докладати усіх можливих зусиль, щоб наші імпрези, головно репрезентативні, на яких бувають ці американці, були під кожним оглядом на якнайвищому рівні. Наша народна пословиця каже: яким тебе бачать, за такого тебе мають. Про наш нарід, нашу культуру та нашу мистецьку виробленість думатимуть американці так, як це бачитимуть на наших імпрезах.

Побіч мистецького рівня, про який вже була мова в минулому році, є ще одна дуже важлива проблема. Це **стиль наших імпрез.**

Під стилем розуміємо зовнішній вигляд імпрези, саме її оформлення, строї виконавців, відповідний до характеру імпрези добір репертуару тощо. Інакше повинна бути оформлена імпреза пописового характеру, на якій наші мистці виявляють свої мистецькі вмілості, а інакше повинні виглядати наші імпрези загально-національного характеру, присвячені для відзначення якоїсь нашої важливої історичної події, чи ті, що їх ціллю вшанування якогось визначного нашого державного, політичного, наукового чи мистецького діяча. А ще інакше повинні бути оформлені імпрези жалібно-поминкового характеру. Всі ці імпрези мають цілком інший характер, тому всі вони повинні бути інакше оформлені.

Не буде в стилі жалібна Академія в честь Головного Отамана Симона Петлюри, полковника Евгена Коновальця, чи ген. Тараса Чупринки-Шухевича, коли учасники Академії виступають у невідповідному строї, співають невідповідні, веселі пісні, чи танцюють.

А якраз на це при влаштовуванні імпрез звертається дуже малу увагу. Мабуть не переборщимо, коли скажемо, що нестилевістю грішать усі наші імпрези, як провінційні, так і репрезентативні по великих містах, включно з метрополітальною ню йоркською округою та самим Ню Йорком. Нестилевість наших маломістечкових імпрез ще можна вибачити, бо влаштовщики й виконавці цих імпрез часто не мають можливости усе як слід підготовити, зате не можна цього простити нашим репрезентативним імпрезам по великих центрах.

Буваючи на кількох на кількох наших репрезентативних імпрезах в Ню Йорку, приходиться ствердити, що всі вони, головно у мистецькій частині, майже не різнилися. Хоч їхній характер був зовсім інший, то стиль їх був всіх однаковий. Візьмім для прикладу наш метрополітальний хор „Думка". Це справжня гордість не тільки нюйоркської української громади, але й цілої української спільноти в Америці. Він виступає на кожній імпрезі в чорних строях. І хоч як він в них прекрасно репрезентується, то все таки було б краще, якби він виступав на українських імпрезах чисто національного характеру в українських національних строях. Правда, придбати українські національні строї для пів сотні співаків „Думки" це пов'язане з досить поважними видатками. Проте, як хор міг придбати чорні строї, то зможе якось придбати й українські національні строї.

Також стилевість наших імпрез національного характеру вимагає, щоб теж й інші виконавці (солісти) являлися на них в національних строях.

Дехто, можливо, махне рукою на ці завваги й скаже: давня просвітянщина, минулося! Але чи наші хори чи танцювальні гуртки не здобувають прихильність американської публіки вже самою своєю появою на сцені? І чи це не завдяки красі й мальовничости наших національних строїв? До того, як хочемо показати наше мистецтво американцям, то показуймо його всебічно. Стилево влаштовувані українські національні імпрези — це нагода до цього.

Також треба звертати більше уваги на програми наших імпрез. Звичайно організатори анґажують якусь мистецьку силу, даючи їй при тому вільну руку щодо репертуару. В таких випадках мистці звичайно керуються при виборі точок не так стилевістю імпрези, як тим, що найкраще виконати. Тому у нас трапляється і таке, що на жалібних імпрезах бувають веселі, або напів веселі точки, на веселих сумні, на бадьорих лірично-сентиментальні і т. п.

В останньому часі заводиться на репрезентативних імпрезах в Ню Йорку „мода", яка дуже неґативно відбивається на стилевості наших національних імпрез. Це представлювання публіці виконавців, головним чином доповідачів. Добре й цілком на місці є представляти бесідників на якомусь політичному зібранні, маніфестації, чи протестаційному вічу, та ще коли на них виступають з промовами американські політики, але зайве робити це на якійсь імпрезі неполітичного характеру, а вже цілком зайве представляти на неполітичних наших імпрезах бесідників-українців, і так усім добре відомих. Також на неполітичних імпрезах цілком зайвий є заповідач. Це непотрібне засмічування наших неполітичних імпрез вічевими або кабаретними звичками. Функцію заповідача цілком добре сповняє програма імпрези.

Ми були б дуже раді, якби ще хтось висловився на цю тему, а така дискусія вийде нам усім на добро.

JAMES BURNHAM

ПОЛІТИКА ВИЗВОЛЕННЯ

(THE POLICY OF LIBERATION)

X. Розділ з друкованої тепер книжки „Здержування чи Визволення" ("Containment or Liberation")

Друкується за дозволом Автора і Видавця.

(5)

Більшість з не-росіян вважають за певне, що такі нації, як Україна, Білорусь і Грузія змагатимуть до федерації і єдности з Заходом, а не з Росією. Вони кажуть, що не-російські народи можна зрушити до ефективного резистансу тільки недвозначною перспективою національного і соціяльного визволення, та що після твердої лекції довгої історії їхні народні маси мало зацікавлені в самому тільки звороті від одної до другої форми російського панування. Вони, наостанці, твердять, що така виразна перспектива визволення в жадному разі не є проти волі та інтересів російського народу, який завжди й сам терпів під чоботом своєї власної імперіялістичної пануючої кляси і може тільки скористати із зміни російської держави з імперіялістичного гнобителя на приязного і мирного сусіда.

Екстремісти між російськими вигнанцями мають нахил до нео-російського (некомуністичного) імперіялізму, а екстремісти з другого боку схиляються до грубого анти-росіянізму. Обидві екстреми треба оминати і для американців немає жадної причини плянувати вповні політичну відбудову совєтської території після заломання совєтського режиму, бо таке поступування було б зайве й абсурдне. Все ж таки в тому самому часі треба дати якусь відповідь на ключеву проблему, бо вона впливає на щоденну активність політичної війни, як теж і на більші приготування на майбутнє.

Приймаючи логіку політики визволення, ми мусимо інтерпретувати її цілі в той спосіб, що вони відносяться не тільки до поневолених після 1939 року, але й до складових націй Совєтського Союзу, не-російських націй, як і до Росії. Нашою пропозицією мусить бути воля для **всіх націй:** українець має мати таке саме право на волю, як поляк або росіянин. Тільки така універсальна інтерпретація, рекомендована однаково доцільністю, як і справедливістю, звільнить відосередню енерґію всіх народів совєтської імперії, а ця сила, як матиме нагоду виявитись, може розбити імперіяльну структуру. Було б безглуздям інтерпретувати боротьбу проти комунізму як боротьбу за збереження російської імперії. Якщо росіяни, які подають себе за антикомуністів, відмовляються поширити цілі визволення на не-росіянів, тоді ми мусимо поцікавитись по чиїм боці будуть такі росіяни тоді, коли прийде до кінцевої розправи.

Можливо, що екзильні росіяни мають рацію, говорячи, що більшість українців, грузинів, туркменів і так дальше вважають себе за менших братів росіянів та бажають залишитись інтеґральною частиною російської держави, очищеної з комунізму. Якщо так, цілком добре і впорядку; але погляньмо. Це теж можливе, що не-російські вигнанці мають рацію, які вірять, що їхні етнічні краяни мають досить росіянів та бажають повірити свою політичну будучність іншому укладові зв'язків: Східно-Европейській Федерації, Об'єднаній Европі, Федерації Мусулманських Турків, або можливо якій іншій комбінації чи варіянтові. Політика визволення тільки запевняє їм право вибору. Навіть абстрактно немудрий вибір, якщо був би зроблений за згодою народу, матиме більші вигляди на те, що він принесе мир і стабільність для того неспокійного району, ніж будь-яке рішення, накинене завоюванням.

5

Я постійно підкреслював зв'язання себе з ціллю. Було б мудро получити ясність і рішучість відносно цілі з елястичністю метод в змаганні до її здійснення. Історія хитра. Ми не можемо мати певности, якими заходами або якими кроками можна скинути комуністичне ярмо. Чи мусить доконче наступити повний переворот кожного з існуючих урядів в совєтській сфері, чи може бути тільки „тітоївське" пересунення, в якому існуючий уряд тільки переходовим порядком вихопиться з-під контролі Москви? Чи зміна може наступити більш або менш мирно, чи завжди мусить бути масове насильство? Чи можливо, щоб совєтська імперія завалилась, або почала валитись без загальної війни? Чи палатна революція у відповідному часі після смерти Сталіна може призвести до видатніших змін в совєтській системі?

Ми повинні бути скромні в намаганні відповісти на такі питання майбутнього часу та готові змінити нашу відповідь, як того вимагатимуть нові обставини. Але що ми можемо вирішити вже наперед, це те, що ми своїми власними діями в кожній ділянці змагатимемо до скріплення такого розвитку, що піддержує ціль визволення, що послаблює комунізм та сприяє розвалові совєтської державної системи.

Я з'ясував ведення всебічної політичної війни в змаганні до мети. Чи політична війна вистачає? Чи можна досягнути мету, або щонайменше досить до неї зблизитись, без стріляної і без загальної атомової війни?

Хоч повну відповідь на це міг би гарантувати тільки дурень або брехун, все ж таки деяку частинну правду можна ствердити. Поперше, стріляння цілком певно буде, як воно вже було і як воно продовжується. Всі ті, що говорять про „провокацію" Совєтів, готові забути, що в Греції, Ірані, на Малаї, на Філіппінах, в Бурмі, Берліні, Індо-Китаї і в Кореї були сотні тисяч втрат в анти-совєтських рядах. Ці втрати збільшилися б до мільйонів, якщоб ми додали до них — що ми повинні зробити — жертви чисток і ліквідацій внутрі совєтської імперії.

Яка б і не була політика, військова допоміжна акція різних сортів продовжуватиметься. Деяку з цих акцій можна буде прирівняти до тих, які вже були. Але можуть бути інші роди. Коли б, наприклад, альбанці, при допомозі вигнанців та при матеріяльній допомозі з-за кордону, рішили відірватись від совєтської орбіти; якщо б китайським націоналістичним військам з Формози дозволено вступити на суходіл; якщо б тітоїстичний польський уряд прохав признання і охорони; або коли б — в дальшій, але не неймовірній стадії — нарід Чехословаччини, Східної Німеччини чи Болгарії повстав проти своїх комуністичних володарів та закликав нації Заходу не допустити до інтервенції совєтської червоної армії..

(Закінчення буде)

В. П.

„ЗЕЛЕНА КНИЖЕЧКА"

Тяжко народжувалась на світ „Зелена Книжечка". Було багато дебатів: треба — нетреба.

Одні говорили: Народний Фонд повинен бути не лише суто фінансовою установою, але також може бути й поважним чинником культурним. Це підказує саме життя: Народний Фонд є в постійному контакті з тисячами людей, розсилає тисячі листів, має певний апарат. А, крім того: Фонд не повинен лише брати, але й мусить давати.

Другі заперечували: жадних книжечок і жадних „премій"! Сплата Національного Датку — це обов'язок кожного свідомого українця і ніяких „сентиментів" тут непотрібно.

Перші не погоджувались: Народний Фонд — є народна установа. Звідси мусить бути не лише сухий, бухгальтерський, але й моральний. Так на це дивляться й самі платники: в своїх листах вони все підкреслюють момент ідейний, патріотичний. В їх очах Народний Фонд — Конгресовий Комітет — це не податковий уряд, а національна інституція з найвищими завданнями. З цими інституціями вони хотять мати не лише грошевий зв'язок, але й духовий, інтимний.

І Конгресовий Комітет — „розсудив". Книжечка народилась.

З нагоди Різдвяних Свят Народний Фонд рішив зробити українській молоді святочний подарунок: видав „Український Декляматор".

І розлетілась книжечка по всій просторій державі американській — від столиці аж до найменьших поселень, від берегів одного океану аж до другого.

Фонд, хоч молода установа, а все ж уже міг дозволити собі на „широкий жест": книжечка з'явилась у незвичайному досі в Америці накладі: 50.000 примірників!

І ось минув місяць, півтора... Як-же прийняла українська Америка книжечку поезій?

Переглядаємо листи. Цікавимось. Навіть хвилюємось...

Перший лист, десятий, двадцятий... Все короткі, суто ділові дописки: „посилаю даток. З пошаною". „Посилаю 10 дол. — всього добра". І т. д., і т. д.

А що ж Книжечка? Чому ніхто не згадає про Книжечку?!

„Опозиція" потирає руки. А що, — ми не казали? — Кому потрібна та ваша книжечка?!

І „ідеалісти" готові були попасти у зневіру... Невже ж, справді, нікому непотрібно...

Аж ось прилетів двадцять перший лист. Мов ластівка. Читаємо:

„Висилаю Національний Даток. Хай Бог допоможе Вам виборити вільну Україну з-під московського ярма, дасть Вам мудрість і силу. За висилку „Декляматора" дуже дякую, я його читаю своїй 4-літній внучці кожного вечора.

З привітом Марко Р-ко, Пассейк.

Відлягло... Бачите, комусь таки „Декляматор" придався.

А що це? Новий лист: „Щиро дякую Вам за присланє поздоровлення з святом Різдва Христового та за „Український Декляматор" для дітей і молоді. Його з приємністю читають дорослі і старі. Нехай милосердний Господь пошле Вам сили, здоров'я та мудрости у Вашій великій і тяжкій праці на користь нашій Україні.

Додаток: 5 долярів до скарбниці Українського Народного Фонду".

З цілковитою пошаною до Вас Василь Свир-ко, Трой, Н. И.

І знов — короткі, сухі записки: „посилаю 10 дол.", „посилаю Даток" — і про книжечку — нічого.

Аж ось малий листочок: „Слава Ісусу Христу! З великою любов'ю дякую Вам за Ваші Святочні побажання і за книжечку „Декляматор". Посилаю Вам один долар.

З пошаною до Вас, український діяч Народного Фонду — Григорій Д-ків. Филаделфія.

За ним — другий: „Я Михайло Л., повідомляю Конгресовий Комітет, що пересилаю 10 долярів на Національний Даток за 1952 рік і два доляри за „Декляматор". Щиро дякую Вам за пересилку „Декляматора".

Михайло Л.

Які листи! Як наші люди високо цінять слово привіту й уваги! Яким теплом відповідають! Який високий патріотизм! І... яка ж велика відповідальність тої інституції, що на неї покладається стільки надій!...

А щож це? Справді велика радість і приємність. Пише старий український професор: „В залученні посилаю два доляри за два примірники „Українського Декляматора". Книжечка дуже корисна й потрібна, за неї Вам належиться велике признання й подяка. Зміст цього „Декляматора" вказує, що укладав його й добрий педагог і добрий українець.

Свій Національний Даток за всі роки я зложив, як і мій син".

З правдивою пошаною Богдан З-вич, Филаделфія.

А листи — все йдуть... Кожна пошта щось приносить. Все частіш — згадка за „Декляматор" і подяка за книжечку.

„Засилаю до Вас Національний Даток. Прошу вибачити, що не мав змоги вислати на час. Рівночасно дуже щиро дякуємо за книжочку „Декляматор".

Остаюсь з пошаною М. К-гут, Филаделфія.

„Будучи свідомим українцем, я хотів би виконати мій обов'язок і внести свою повну частку на Національний Фонд, але, на жаль, я тепер перебуваю в туберкульозній санаторії. Все-таки я хочу мати хоч моральну сатисфакцію для себе самого і тому посилаю Вам три доляри. Дуже дякую за „Український Декляматор". Його видрукування — є блискучий вчинок".

З пошаною Олекса С-ко, Мінесота.

Одначе, на жаль, мусимо спинитись. Листів маємо багато, але місця в часописі мало.

Характеристичне одно: Народний Фонд, висилаючи „Український Декляматор", виразно зазначив, що це — дарунок. Тим часом, треба з великою приємністю ствердити, що багато громадян уважають своєю повинністю за „Декляматора" заплатити. Встановився навіть, — без жадного порозуміння, — по цілій Америці, й певна „тверда ціна": 1 долар. Хто свій Нац. Даток вже заплатив, присилає доляр, хто не заплатив — присилає 11 дол.

На закінчення — ще два слова. Старі Римляни говорили: „Габеант суам фатам лібеллі" — книжки мають свою долю. І, розуміється не всюди також „Зеленій Книжечці" поводиться добре. Можливо, доводиться їй знати не раз образи та зневаги, десь у кутку, між лахміттям, у несвідомих людей.

Але, поперше, є речі, які повинна засвоїти ціла Нація, — без цього нема культурної Нації. І тільки широким розповсюдженням відповідних творів можна цього осягнути.

А, подруге, стоїмо вже на такому рівні, що „Зелена Книжечка", яка понесла між найширші маси те гарне і найкраще, що створив український геній, всюди знайде своїх лицарів і певних оборонців!...

ШКІДЛИВА БАЛАКАНИНА

(Закінчення зі стор. 2)

Тепер, живучи в Америці, ми багато до дечого привчаїлися і в багатьох випадках признаємо американцям рацію. Але ще й досі не можемо спокійно споглядати на те, як американські репортери із шкіри вилазять, щоб тільки роздобути якусь свіжу новину, але, борони Боже, не дати себе обігнати якійсь іншій газеті чи пресовій агенції. За прикладами не треба далеко ходити.

2-го лютого ц. р. президент Айзенгавер мав виголосити у Конгресі свою декларацію. Секретар президента і взагалі Білий Дім тримали реченець виголошення і зміст декларації в повній таємниці. Яке ж було здивування, коли перед 2-м лютим у газетах заговорили не лише про день виступу президента в Конгресі, а й подавали зміст декларації. Звідки це дісталося на вулицю? Вже пізніше виявилось, що цей секретар був зраджений перед газетними репортерами якимись конгресменами, а цим конгресменам сказав на вухо про це перед своїм відлетом до Европи секретар стейту Доллес. Щастя, що все це не могло нікому нічого пошкодити.

Але є речі, яких розголошення загрожує інтересам широкої публічної моралі. Таким була судова розправа проти „нащадка маргаринового короля" Мікі Джелкі, що недавно покінчилася у Ню Йорку і набрала великої сенсаційности. Як відомо, суддя Валенте, в інтересах нерозголошення скандальних історій, видалив із залі суду публіку й пресу і переслухував свідків при закритих дверях. Представники кількох нюйоркських пресових агенцій і п'ятох часописів обжалували цю постанову судді Валенте перед Верховним Трибуналом і просили притягнути його до відповідальности „за порушення конституційних прав громадянства". Як знаємо, в Европі до обжалування судових постанов найменше права має публіка, а тим паче преса, що користає з гостинности на судових залях лише в часі відкритих процесів.

А чи не читаємо ми разу-раз по газетах, що, мовляв, дня такого-то в Білому Домі відбулася секретна нарада, на якій були приявні такі-то й такі особи, які обговорювали такі-то і такі справи? Або про відкриття нової фабрики таємної зброї на правому березі ріки такої-то у віддалі трьох миль від міста такого-то!

В останніх часах урядові американські чинники починають все більше звертати увагу на шкідливість занадто широкої людської балакливости, ставлячи її поряд із злісною шпіонажею. Ще в листопаді минулого року міністер оборони Ловет переслав президентові проєкт посилення законів для боротьби, як там сказано, „із зрадниками, шпіонами, і небезпечними балакунами". Ловет доказував у своїм проєкті, що теперішні закони країни для боротьби з цим злом слабі і що в цій їх слабості криється велика загроза для держави.

У плянах нового американського уряду вже помічається деякі посунення в цьому напрямі, особливо в питаннях воєнної продукції і стратегії. Як пригадуємо собі, президент Айзенгавер ще по поверненні із Кореї сказав газетним кореспондентам у Ню Йорку:

— Те, що я можу вам сказати, панове, буде дуже скупим матеріялом. Як вам повинно бути відомо, деякі воєнні питання не можуть бути взагалі обговорювані публічно.

Старі римляни говорили, що з усіх людських умінь найтяжчим є — тримати язик за зубами.

ОРГАНІЗАЦІЯ МОЛОДІ АНТИ - БОЛЬШЕВИЦЬКОГО БЛЬОКУ НАРОДІВ

(Кореспонденція з Лондону)

Виконуючи заповіти своїх предків, молодь кожної нації, а молодь поневолених націй зокрема, у своїх юнацьких поривах шукала шляхів для кращого майбутнього своїм народам і тими шляхами йшла, боролася і на них вмирала або перемагала. Нові ідеї, що голосили свободу і самостійність націям знаходили сприємливий грунт в душах ідеологічної молоді і вона була готова віддавати все, навіть життя, щоб лише зреалізувати ці ідеї.

Більше ніж хто інший, ідеалістична молодь на примусовій еміграції, відірвана від рідного масиву і безпосередньої зустрічі з окупантом та боротьби з ним, майже в розпачі шукає метод, якими б вона могла сплатити хоч частину свого довгу своїй поневоленій нації.

Так повстають різні молодіжні національні організації на еміграції, так повстають міжнаціональні союзи молоді, так постала і Організація Молоді Антибольшевицького Бльоку Народів у Великій Британії.

Після своєї майже піврічної діяльности, підготовчий організаційний комітет у складі представників молодіжних організацій чи груп вісьмох національностей, яких батьківщини скоріше чи пізніше впали жертвами наступу московського імперіялізму, який у большевизмі виявив найефективнішу свою форму, скликав 17 січня 1953 року в столиці В. Британії, Лондоні, в одній із заль славної „Кекстон Гол" Перший установчий Конгрес Молоді Антибольшевицького Бльоку Народів у В. Британії.

В Конгресі взяли участь умандатовані представники вісьмох національних груп-фундаторів організації, а саме: білорусинів, козаків, латвійців, мадярів, поляків, словаків, чехів і українців.

Між присутніми на Конгресі гостьми були добре відомий народам з Антибольшевицького Бльоку британський генерал-майор Дж. Ф. Фуллер палкий прихильник ідеї АБН, тобто розподілу російської імперії на національні самостійні держави в своїх етнографічних межах. Ген. Фуллер виголосив привітальну промову перед учасниками Конгресу, в якій між іншим висловив свою велику надію на молоде покоління в сьогоднішній боротьбі між двома ідеологічними світами. Він сказав, що основну увагу в цей час треба звернути на ведення психологічної війни проти московського імперіялізму як головного ворога поневолених ним народів і ще вільного світу.

Присутній на Конгресі єпископ Дж. ван Рузвік був запрошений висловити свої думки перед присутніми. Він говорив в тому змислі, що вже від довшого часу він знайомий з проблемами політичних еміграцій з східної і центральної Европи, та що співчуває в нещасті, яке стрінуло народи на тих просторах і симпатизує з їх боротьбою.

Зі сторони поляків привітання учасникам Конгресу зложив граф інж. А. Сцібор-Рильскі і висловив свою згідність з ідеями АБН та віру в їх остаточну перемогу.

На цьому місці слід підчеркнути відрадне явище, що знаменує зміну в політичному думанні молодого польського покоління, яке усвідомлює собі виразну поміносність і застарілість імперіялістичних програм політичних партій свого старшого покоління та, так як цей палкий польський патріот, починають шукати спільної мови з іншими поневоленими народами на платформі рівности і справедливости.

З черги привіт учасникам Конгресу передав п. інж. Д. Скоропадський, керівник українського монархічного руху. Він сказав, що постійно цікавиться діяльністю АБН і вірить в остаточну перемогу ідей, які лягли в його основу. Місце молоді, сказав він, є завжди в передніх лавах боротьби.

Подібні привітання виголосили представники мадярської, білоруської, козацької, чеської і латвійської молоді.

Писемні привітання учасникам Конгресу надіслали від: голови ЦК АБН п. Я. Стецька, голови військової секції АБН ген. Фаркаша де Кісбарнака, Козацького Верховного Представництва на еміграції, Литовського головного представництва в АБН і від голови комісії для міжнародніх зв'язків АБН-у проф. д-ра Ф. Дюрчанського.

Установчий Конгрес Молоді АБН у В. Британії прийняв програму і статут Організації, які в своїй основі спираються на ідеях АБН, затвердив бюджет і вибрав керівні органи, в яких є заступлені в рівній мірі представництва всіх приявних на Конгресі національностей. Головою Ради Молоді АБН у В. Британії Конгрес вибрав п. Галку-Ледоховського, а головою Управи п. Мельхіора Кісса.

В резолюціях, які були схвалені учасниками Конгресу ствердили сучасне положення на землях окупованих російськими большевицькими імперіялістами, заявили свою мету і завдання супроти своїх поневолених батьківщин.

На закінчення Голова Делегатури АБН у В. Британії, князь Токаржевський - Карашевич, висловив своє задоволення з причини, як він сказав, „народження дитини", яка своєю молодечою кров'ю й енергією поживить діяльність АБН на терені В. Британії.

І. Крушельницький

● **У Болівії** відбулись численні арешти вищих керівників поліції, а шеф поліції заступлений іншою особою.

● **Пес „промовляв"** на зібранні побіч свого пана, сліпого депутата в мерілендській легіслятурі, К. Кліфтона Віртса. — Коли депутат залишивши пса коло порога, почав говорити, — пес почав гавкати. Не було іншої ради, як привести пса до місця, з якого промовляв Віртс, що заспокоїв пса.

● **Французька адміністрація** в Індо-Китаю не хоче звільнити націоналістичних китайців, яких інтерновано у Вєтнамі. — Звільнення домагається Формоза і ЗДА, а французи погоджуються звільнити тільки хворих китайців, що мали б в'їхати на Формозу. Здорові китайці мали б прилучитися, згідно з домаганням французів, з повстанцями на кордонах Китаю.

● **Не буде дальше** поблажливости для обвинувачених в податкових ошуствах, — коли вони зголосять себе себе хворими і не являться на судовім переслуханні. Розправа проти них буде іти позаочно, проголошує генеральний прокуратор Герберт Бровнел.

З пожовклих листків

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ

(За час від 29 січня до 28 лютого 1903 р.).

ПОМЕР О. АНТІН БОНЧЕВСЬКИЙ.

Ділимося з українсько-американською громадою сумною вісткою, що 25 січня 1903 р. невмолима смерть забрала з цього світу одного з найбільших українських народних робітників в Америці, гарячого українського патріота-народолюбця, ревного священика і неоціненого дорадника у всіх важливих справах, о. Антона Бончевського. Покійний родився в Угнові, равського повіту в Галичині, 1871 р. У 1883 р. записався до академічної гімназії у Львові, котру покінчив в 1890 р. По скінченні гімназії вступив на теологічні студії в університеті у Львові на чотири роки. В тім часі був членом студентського товариства „Академічна Громада", належав до семінарійської читальні, інтересувався змаганнями української молоді, беручи чинну участь в її житті. В 1894 р. перемиський єпископ Юліян Пелеш висвятив його на священика і взяв його за свого капелана. Наступного року пішов на сотрудника до міста Варяжа, пов. Сокаль і там почав систематичну громадську роботу. Серед народної праці попав у спір з старостою, а коли виграв спір в намісництві, митрополит Сильвестер Сембратович вислав його до Америки. Тут він прибув 20 грудня 1897 р. і осів на парафії в Ансонії, у стейті Конетикат, де перебув до смерти. Там працював всебічно, заснувавши школу й читальню і своєю працею озлобив проти себе цареславну газету „Світ" і скрито-цареславну „Правду", які його безупинно клеветали і робили доноси до красних духовних властей. За клевету заскаржив редакцію „Світа" до суду в Ню Йорку, але не діждався розправи. Від свого приїзду Покійний постійно дописував до „Свободи", поміщуючи неоцінені статті, будь оригінальні, будь як переклади з чужих мов. Його стараням вийшли три прегарні Календарі з рр. 1901, 1902 і 1903, в яких поміщений цікавий матеріял головно з-під його пера. Він був цілковитим редактором цих календарів. Крім того написав деякі просвітні книжечки, як „Капітал і Праця". Щоб приспособити українську молодь до вищих студій, небіжчик заснував „Шкільний Фонд", з якого вже тепер утримується один студент в університеті. У розвитку Українського Народного Союзу брав Покійний неоцінену участь. Будучи два роки головним секретарем цієї організації, він просто упадав під тягарем праці. Призначені для нього на заплату гроші, в сумі 200 долярів, призначив на видавання просвітних книжечок для народу. Серед праці дістав „гальопуючі сухоти" і помер несподівано. Похорон відбувся 29 січня в Ансонії.

СЛЬОЗА НА МОГИЛУ МОГО ТОВАРИША, О. А. БОНЧЕВСЬКОГО

Умер! Умер! Та вістка, як глумлива
Птиця, що на полях вільної
Америки, без серця, незичлива
Смієсь із голосів журби чужої —
Несеться бистро поміж руські люди
І біль і жаль і смуток родить всюди...

Умер! Умер! Умер! Та сни ті ясні
Які він снив о Тобі, Україно,
О силі твоїй і о долі нещасній,
Котрі ти візьмеш яко своє віно
На пир вселюдський — як катів не стане,
І коли твої загояться всі рани —
Сповняться, бо Ти напевно в славі
Повстанеш, як дужий велетень, вірний —
при булаві.

о. Павло Тимкетич.

СПОМИНИ З БІЛОРУСЬКОЇ МИНУВШИНИ

В суботу, 7 березня на зібранні, організованому Інститутом Найновішої Історії Білоруси, існуючим при Кривицькому (Білоруському) Науковому Т-ва ім. Фр. Скорини, д-р Ів. Станкевич поділиться зі слухачами своїми „Споминами з дитинства". Спомини будуть торкатися справ національного і громадського характеру. Зібрання відбудеться в приміщенні Українського Літературно-Мистецького Клюбу, 149 Друга Евеню. Початок о год. 7 вечором.

НЕ МАРНУЙМО ЧАСУ

Славного американського винахідника Тому Едісона в часі його недуги відвідували репортери та ставили йому різні запити з ділянки його праці. Один репортер хотів довідатися про щось зовсім інше і запитав: „що є найдорожче на нашій землі?..." Винахідник без надуми відповів одним словом: „тайм" (час) і додав: „Бачите, у мене так багато проблем, але я вже не зможу їх розв'язати, ані не зможу скінчити зачатої праці, бо мені забракне часу".

Оті завваги варто б не одному з нас запам'ятати, бо втрачений намарно день уже за нами, пішов у вічність і ніколи не верне.

У нас, на жаль, час не має великого значення і ми його марнуємо. От, хоч би замість щонебудь зачати, ми відкладаємо на завтра, або ждемо, — часом місяцями — щоб хтось зачав, а „ми побачимо, що з того вийде".

Ідучи на громадське зібрання,або імпрезу, обов'язково мусимо спізнитися.

Навіть і для свойого, власного добра, для здобуття знання, а тимсамим легчої і поплатнішої праці ми не хочемо потрудитися і використати вільний від заняття час. Підтвердити це можу сумним досвідом з мого міста, бо у вечірних, промислових школах(що мають приміщення при гай скул), нашої молоді, особливо з нової еміґрації майже нема. Лише кількох, що мають середню і початки вищої освіти вчаться в рачестерськім Технологічнім Інституті.

Я позволю собі пригадати, що теперішній добробут за два-три роки скінчиться і настане застій з огляду на переміну з воєнної продукції на цивільну. Тоді роботи буде обмаль, нефахових робітників будуть звільняти з праці, а задержать кваліфікованих і продуктивних.

Тяжко буде вижити робітникові без звання, т. є. без знання ремесла, знання різного роду машини.

Для забезпечення майбутньої і задержання теперішньої або іншої праці треба ходити до вечірної школи та вперто вчитися якого небудь ремесла. Друге: вчитися поправно говорити по-англійськи.

Для полегшення рачестерцям записатися на курси подаю адреси шкіл і роди ремесла:

1. Benjamin Franklin High School, 950 Norton St.
2. Edison Technical High School, 725 Clifford Ave. Rochester, N. Y.
3. Paul Revere Trade School 135 Bernard St.

Курси є такі: столярство, будівництво, виріб знаряддя (Toolmaking), стінокладення, (мулярство), виріб фотелів, бляхарство, виливання заліза, годиникарство, телевізія, направа автомобілів, машиншапа, креслення, математика і т. п.

Наука відбувається у вівторок і четвер, від год. 7-10 вечером. Оплата один доляр за один семестер. За літний курс у East Regent Evening High School, 410 Alexander St. — сім долярів.

4. Monroe High School, 164 Alexander St. в більшості для жінок і дівчат. Курси слідуючі: стенографія, скорописна машина, шиття, огородництво, малярство, виріб капелюхів, крученя голови — перепрошую,—кручення волосся, книговодство, шкіряні вироби і музика.

Раджу всім, молодим і старшим записуватися на курси, вчитися і кувати собі кращу долю на майбутнє. Про це вже нераз була мова на сходинах, але охочих мало. Часом люди обурюються, як їх намовляти піти в школу. Один юнак сказав мені: „О, та я маю роботу, мені не треба вчитися ремесла".

Той, що так думає заколисує себе пустими ілюзіями та присипляє свою чуйність і пориви до кращого майбутнього. Америка це країна всяких можливостей, але ці можливості усміхаються тим людям, що використовують всяку нагоду, щоб чогось навчитися.

Не треба забувати що тут знання одного ремесла не вистачає — їх треба знати два, або три. Бо, як нема праці в автомобілевій фабриці то її можна знайти при будові і т. п.

Ми нарід здібний, але не витривалий. Ми уміємо зорганізувати могутні хори і заганяємо піснею в тінь всі інші чужі хори, своїми танками всіх перегулюємо, в орнаментиці та плоскорізьбах ми теж першими. На жаль, ми не діємо на дальшу мету і наш запал неначе солом'яний вогонь. Та вдача проявляється теж у вивченню ремесла. Отже піде наш чоловік кілька разів у школу, спробує й роздумається, або хтось відмовить і чоловічок лишає школу і шукає собі кращих розривок. Німець, чех, жид, а тепер уже і поляк, як щось почав то і скінчити мусить. Нині вони займають високі становища в американській індустрії, й торгівлі, зате наші люди виконують тяжку і малоплатну працю.

Ми нарід здібний, отже використаймо свої здібності і не даймося перевищити другим, хитрішим за нас. Але, щоб комусь дорівняти треба озброїтися знанням, яке щедро роздають у різних американських школах. Американська індустрія завжди заплатить тобі за кожну утрачену годину на науку.

Заплатить колись і Україна, яку треба буде зіндустріялізувати, розбудувати, зміцнити. Там треба буде мільйонів фахових робітників, інструкторів, інженерів, торговців, бо держава без таких людей в часі атомової доби не встоїться.

Очевидно, що не кожний може стати добрим ремісником задля браку здібності, чи здоров'я. Для таких ще найкраще купувати або винаймати фарми та теж дороблятися,— це ніколи не стратить на вартості і виживить. Важливими чинниками є свіжа пожива, чисте, здорове повітря, життя серед природи і спокій, чого старшим людям, що пережили різні війни так дуже потрібні.

Роман Пристай

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Річні збори й прийняття 163 відділу У. Н. Союзу.

В першій половині січня ц. р. Т-во „Єдність", 163-тій відділ Українського Народного Союзу, відбуло свої річні збори, які були найкращим доказом, що це товариство гідно здійснює свою назву — єдність між своїми членами та між нашим народом. В цьому відділі, що нараховує тепер коло 300 членів, вже є теж багато новоприбулих, а деякі з них, як от секретар п. Филик, вже є і в Управі Т-ва.

Після звітів та обговорення праці в минулому і плянів на майбутнє, обрано нову Управу, в склад якої увійшли майже всі члени попередньої Управи, що й було признанням за їх дотеперішню працю. В уряді Т-ва є й дві жінки, а це відома наша провідна громадянка п-ні Олена Лотоцька та п-ні Анна Сивуляк.

Із зборами було зв'язане традиційне вже в цьому Відділі УНС прийняття - вечеря, яке відкрив короткою промовою голова Відділу п. М. Курка, прохаючи приявного члена цього Відділу о. М. Левицького, щоб поблагословив вечерю. При цій нагоді теж о. Левицький виголосив коротку промову, закликаючи головно до єдности в нашому Товаристві і в нашому народі та до наполегливої праці для них. Промовляла теж п-ні Лотоцька, згадуючи про працю УКК та закликаючи до піддержки цієї нашої центральної політичної репрезентації. Опісля колядки і пісні знову чергувались з промовами поодиноких членів. Промовляли теж піонери-основники Товариства п. А. Гвіздь та його дружина.

Збори і вечеря залишили якнайкраще враження серед приявних та заохотили їх до дальшої і ще наполегливішої праці для добра Українського Народного Союзу й українського народу.

П. Г.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 14-ти мільйонового майна організації!

ЗБОРИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ВІДДІЛУ КУК У ВІННІПЕҐУ

В неділю, 15 лютого 1953 відбулися Загальні Збори Відділу Комітету Українців м. Вінніпеґу за участю 35 делеґатів складових організацій і централі КУК. Зі звітів, які подали члени Екзекутиви виходить, що цей Відділ КУК, який являється центральним відділом як з боку географічного так і з боку осідку Централі КУК, виявив поважну діяльність в останнім році, що ствердив також екзекутивний директор централі п. В. Кохан, підкреслюючи при тім рухливість і видатність у праці голови Відділу п. І. Янківського. Відділ влаштував м. ін. „Український День", кілька публічних віч, між якими було найвизначніше з нагоди передконґресових нарад, на якому промовляв м. голова В. О. УНРади д-р С. Витвицький, як теж Свято Державности.

Збори були живі і ділові, Проводила ними президія в складі: предсідник: д-р С. Росоха (делеґат Братства Карпатських Січовиків), заступник: д-р С. Навроцький (дел. 4 Станиці СбУВ), секретарі: М. Шкільник та М. Наконечний (обоє з Пласту). Збори вибрали нову Екзекутиву Відділу, до якої увійшли: голова І. Кирилюк (Собор св. Покрови), заступник А. Гудима (УНО), секретар С. Мокрій (Читальня „Просвіта"), фінансовий секретар М. Гнатів (ОДУМ), скарбник Н. Шеремета (Рідна Школа Шашкевича); члени екзекутиви: Юрій Говздулич (Братство Карпатських Січовиків), С. Хвалібоґа (УРО), М. Бардецький (св. Покрови з Бойд), М. Оброца (Пласт), І. Тиктор (СбУВ) і В. Дембич (Катедра св. В. і О.). Контрольна Комісія: голова І. Янковський (УНДім), члени: П. Ямнюк (Інститут „Просвіти") та Н. Боднарчук (СУС).

Є надія і всі дані, що в черговому цьому році Відділ пожвавить ще більше працю, бо в його склад увійшли ще дві молодечі організації: Курінь Братства Карпатських Січовиків і Відділ Організації Демократичної Української Молоді (ОДУМ). Саме в липні, 8—10-го відбуватиметься в Вінніпеґу IV. Конґрес Українців Канади і Екзекутива Відділу КУК у Вінніпеґу буде мати добру нагоду пописатися в підготовчій праці. В дискусіях над звітами, як теж над пляном праці в майбутньому, виринув цілий ряд питань зв'язаних з активнізацією Відділу на відтинку визвольних змагань українського народу і ширенню доброго імени українців у Канаді.

Ю. Г.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 8.. березня, о год. 2. по полудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прибути на означений час. Маємо деякі справи до полагодження, а також кожний член повинен заплатити свій розмет. Повідомляється, що наш відділ збирає розмет від членів що місяця в першу неділю по першім в У. Н. Домі 4 та Ворд вул. — Уряд.

✝

Ділимося сумною вісткою, що 26. лютого б. р., по короткій і важкій недузі, заснув у Бозі, в 76. році життя й 51. р. священства, заосмотрений Найсв. Тайнами

о. Василь Терещук,

вислужений Декан Глинянського деканату й парох Полтви Львівської Архієпархії, кол. царський в'язень.
Похорон відбувся в понеділок 2. березня 1953 р.
Горем прибиті:
Дружина Марія. Сини: о. Володимир і Ярослав. Доньки: Дарія Яремко, Олена Ситник, Наталія Бутринська. Внуки: Лідія, Ірина, Ярослав, Юрій
Правнук Ігор.
Закордонні часописи просимо передрукувати.
о. Володимир Терещук, 204 Мілер Ст., Латробе, Па.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідню, Приятелями та Знайомими, що наш найдорожчий Батько, Тесть і Дідусь

бл. п. Константин Личковський,

упокоївся в Бозі по довгій та важкій недузі 27. січня 1953 р., в Інгольштадт - Донау — Німеччина, в 66-тому році життя.

Важким горем прибиті
син, синова, донька, зять і внук.

✝

В сьому річницю смерти
бл. п. Дениса Коренця
відправляться
в неділю, 8. березня 1953 р.
ПАНАХИДИ
в Ню Йорку о год. 12, в долішній церкві св. Юрія при 7 вулиці.
В Шікаґо о год. 4:30 по пол., в церкві св. Миколая при Oakway Blvd.
РОДИНА

ТАРЗАН, ч. 3023. Траґічне оповідання.

Коли дівчина скочила на ноги і задирливо дивилася прямо в вічі йому, Тарзан пізнав в ній тубільчу компаньйонку Джейни МекНаба. „Мюзо!", він крикнув.

„Тарзане, бване!", крикнула дівчина в здивованому заспокоєнні. „Напевно Н'Косані, великий творець, післав тебе сюди! Але приходиш запізно!"

Ще раз Тарзан і Мювіро слухали в похмурій мовчанці, як Мюза розгортала оповідання про кровожадну дикість Гассана, арабського торгівця невільниками.